

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004



2009

Komisja Petycji

28.03.2006

KOMUNIKAT DLA POSŁÓW

Petycja 0658/2005 złożona przez Daniela Mahmuta Oesera (Niemcy), w sprawie sporu prawnego dotyczącego zainstalowania anteny satelitarnej pozwalającej na odbieranie programów telewizji satelitarnej.

1. Streszczenie petycji

Składający petycję informuje, że jego klient, obywatel Niemiec pochodzenia tureckiego, zainstalował antenę satelitarną na balkonie wynajmowanego przez siebie mieszkania, aby mieć dostęp do szeregu kanałów nadających w języku tureckim. Ponieważ w mieszkaniu była zainstalowana telewizja kablowa, właściciel zwrócił się do sądu, aby ten nakazał składającemu petycję demontaż anteny. Sąd wydał orzeczenie na korzyść właściciela, argumentując, że telewizja kablowa zapewniała odpowiedni wybór programów w języku niemieckim i tureckim, a prawo właściciela do ochrony własności przed szpecącymi elementami ma pierwszeństwo przed prawem najemcy do wolności informacji. Składający petycję twierdzi, że narusza to zasadę swobodnego przepływu towarów i usług zawartą w traktacie WE oraz dyrektywach 97/36/WE i 93/83/EWG i wzywa do wszczęcia postępowania w sprawie naruszenia przepisów Wspólnoty wobec Niemiec.

2. Dopuszczalność

Petycję uznano za dopuszczalną w dniu 14 listopada 2005 r. Zwrócono się do Komisji o przekazanie informacji (art. 192 ust. 4 Regulaminu).

3. Odpowiedź Komisji, otrzymana w dniu 28 marca 2006 r.

"Historia/Fakty

Od 9 sierpnia 1999 r. pan Ilhan, obywatel Niemiec pochodzenia tureckiego, wynajmuje mieszkanie w budynku przy ulicy Popenreuteweg 7 w Ulm (Niemcy). Właścicielem tego mieszkania jest miasto Ulm. Od początku 2000 r. do mieszkania podłączona jest sieć telewizji kablowej umożliwiająca odbieranie wielu programów telewizyjnych, w tym między innymi pięciu programów tureckich. Ponadto sieć telewizji kablowej oferuje dzięki odbiornikowi cyfrowemu możliwość odbierania innych programów, po uiszczeniu dodatkowej opłaty. Mimo to pan Ilhan zainstalował na balkonie wynajmowanego mieszkania dwie przENOŚNE

anteny satelitarne bez zezwolenia właściciela, co było niezgodne z umową najmu. W piśmie z dnia 5 czerwca 2000 r. właściciel budynku po raz ostatni zwrócił się do pana Ilhana o zdemontowanie anten.

W związku z brakiem reakcji na to wezwanie, miasto Ulm wniosło pozew do Amtsgericht Ulm. W wyroku z dnia 18 czerwca 2004 r. sąd ten przychylił się do wniosku właściciela i nakazał demontaż anten. W uzasadnieniu wyroku Amtsgericht Ulm stwierdził, że braku wniosku o pozwolenie na zainstalowanie anteny satelitarnej nie można uważać za podstawę do stwierdzenia, że instalacja anten stanowi naruszenie warunków umowy najmu i niewłaściwe korzystanie z wynajętych dóbr. Jednakże porównując również inne kwestie, tj. prawo do informacji oraz prawo własności, sąd orzekł, że chęć posiadania przez wynajmującego anteny satelitarnej nie przeważa nad interesami właściciela. Zdaniem Amtsgericht Ulm dostęp do sieci telewizji kablowej, możliwość nabycia odbiornika cyfrowego i możliwość odbierania wielu programów niemieckich byłyby wystarczające dla zaspokojenia potrzeb pana Ilhana. W tym przypadku za ważniejsze sąd uznał chęć uniknięcia szkód przez właściciela oraz negatywny wpływ anten na wygląd budynku.

Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2005 r. Landgericht Ulm odrzucił wniosek o przyznanie bezpłatnej pomocy prawnej w związku z odwołaniem od wyroku Amtsgericht Ulm. W uzasadnieniu sąd ten podał zasadniczo te same powody, co sąd pierwszej instancji. W oparciu o postanowienie wydane w dniu 22 kwietnia 2005 r. sąd drugiej instancji wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2005 r. oddalił odwołanie.

Uznawszy, że zwrócenie się do Bundesgerichtshof lub Bundesverfassungsgericht nie przyniosłoby efektów, składający petycję postanowił na tym etapie nie wnosić sprawy do tych sądów.

Petycja do Parlamentu Europejskiego

Pan Ilhan skierował petycję do Parlamentu Europejskiego, przedstawiając w niej liczne naruszenia prawa wspólnotowego, mianowicie naruszenie zasad swobodnego przepływu towarów i usług, dyrektywę „Telewizja bez granic” i art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. W swojej petycji, pan Ilhan przedstawił interpretację prawną wspomnianych zasad i w świetle przedstawionych naruszeń zwrócił się o wszczęcie postępowania w sprawie uchybienia przeciw Republice Federalnej Niemiec.

Uwagi Komisji dotyczące petycji

Komisja przede wszystkim chciałaby przypomnieć, że możliwość zainstalowania anteny powinna w zasadzie być przyznana każdej osobie, która chce ją posiadać i że „prawo do anteny” zostało jasno przedstawione w komunikacie Komisji w sprawie anten satelitarnych z dnia 27 czerwca 2001 r. (COM(2001)351 końcowy).

Owo „prawo do anteny” wynika z zasady swobodnego przepływu i odbioru usług na rynku wewnętrznym oraz programów radiowych i telewizyjnych we Wspólnocie Europejskiej w rozumieniu art. 49 WE (patrz zwłaszcza wyrok z dnia 30 kwietnia 1974 r., Sacchi, sprawa 155/73, pkt 7 i późniejszy wyrok z dnia 29 listopada 2001 r., De Coster, sprawa C-17/00, pkt 28). Artykuł ten stosuje się bezpośrednio i bezwarunkowo w krajowych porządkach prawnych. Jednocześnie postanowienia traktatu mające bezpośrednie zastosowanie wiążą wszystkie władze państw członkowskich, które w konsekwencji są zobowiązane do ich przestrzegania, przy czym przyjęcie krajowych przepisów wykonawczych nie jest konieczne

(patrz wyrok z dnia 15 października 1986 r., Komisja / Włochy, pkt 11).

Zdaniem Trybunału Sprawiedliwości WE swobodny przepływ usług na rynku wewnętrznym stanowi podstawową zasadę prawa wspólnotowego, z której korzystają nie tylko świadczący usługi, ale również ich odbiorcy (patrz wyrok z dnia 9 sierpnia 1994 r., Van der Elst, sprawa 43/93, pkt 13). Prawo odbiorców usług potwierdzone jest również w traktacie WE sformulowaniem „swobodnego przepływu usług”, użytym w art. 3 lit. c) i art. 14 ust. 2.

Ponadto we wspomnianym komunikacie w sprawie anten satelitarnych Komisja oświadczyła, że niedopuszczalne są utrudnienia w podejmowaniu wolnego wyboru lub dyskryminacja względem alternatywnych środków korzystania z usług ani pośrednie ograniczenia prawa użytkowników do korzystania z anteny satelitarnej. Dlatego niedopuszczalne byłoby nałożenie na obywateli obowiązku odbierania programów telewizyjnych przez sieć telewizji kablowej a nie przez anteny satelitarne.

Prawo do korzystania z anteny satelitarnej wynika również z art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, zgodnie z interpretacją Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z wyroku z dnia 22 maja 1990 r., Autronic. W wyroku tym Trybunał wyraźnie stwierdził, że art. 10 Konwencji „dotyczy nie tylko treści informacji, ale również środków przekazu i odbioru” oraz że, w szczególności, „odbieranie programów telewizyjnych dzięki antenie – satelitarnej lub innej – wchodzi w zakres prawa sformułowanego w dwóch pierwszych zdaniach art. 10 ust. 1”. Jak określono w petycji, wolność wyrażania opinii zagwarantowana w Konwencji, tj. prawo do otrzymywania i przekazywania informacji, obejmuje również prawo jednostki do zainstalowania anteny satelitarnej.

Zgodnie z obowiązującym orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, prawa podstawowe stanowią integralną część podstawowych zasad prawa wpisanych do wspólnotowego porządku prawnego (patrz w tej sprawie wyroki z dnia 17 grudnia 1970 r., Internationale Handelsgesellschaft, sprawa 11/70, pkt 4; wyrok z dnia 17 maja 1974 r., Nold, punkt 13; sprawa 4/73, pkt 13; wyrok z dnia 13 grudnia 1979 r., Hauer, sprawa 44/79, pkt 15 oraz z dnia 18 czerwca 1991 r., Elliniki Radiophonia, sprawa C-260/89, pkt 41). Ponadto art. 6 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej przewiduje wyraźnie, że „Unia szanuje prawa podstawowe zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie 4 listopada 1950 roku, oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych dla państw członkowskich, jako zasady ogólne prawa wspólnotowego”.

Jednakże ani zasada swobodnego przepływu usług, ani wolność wyrażania opinii nie powinny być uważane za bezwzględnie obowiązujące. Indywidualne prawo do instalacji anteny satelitarnej, wchodzące w zakres wolności wypowiedzi, powinno być wykonywane przy jednoczesnym poszanowaniu niektórych warunków informowania i konsultowania dotyczących w szczególności bloków mieszkalnych oraz przy poszanowaniu słusznym interesów właścicieli i powinno być każdorazowo rozpatrywane w kontekście danej sprawy.

Z pewnością możliwość zainstalowania anteny satelitarnej nie powinna być ograniczana ani przez szczególnie kosztowne warunki instalacji i korzystania, które mogłyby skutkować ograniczeniem możliwości jednostki do odbierania wszystkich wybranych przez siebie programów telewizyjnych, ani – w większym stopniu – przez wprowadzenie ogólnego zakazu lub przez nieuzasadnioną odmowę lub sprzeciw, na przykład ze względów estetycznych lub

technologicznych.

Jednakże z analizy dokumentów dostarczonych przez składającego petycję nie wynika, aby w trakcie postępowań przed sądami krajowymi w tej sprawie korzystał on z możliwości powołania się na prawa wynikające z art. 49 traktatu WE. W szczególności wymagane informacje nie wskazują, aby składający petycję powoływał się na prawa wynikające z tego artykułu w rozumieniu cytowanego powyżej komunikatu Komisji, na którym składający petycję mógł oprzeć swoją argumentację. Jednak zgodnie z obowiązującym orzecnictwem do właściwego sędziego krajowego należy przede wszystkim stosowanie prawa wspólnotowego i konsekwencji płynących z orzecnictwa Trybunału WE w ramach postępowań, w których orzeka i w zależności od okoliczności danej sytuacji. Ponadto w ramach takiego postępowania krajowego, sąd niemiecki w rozumieniu art. 234 traktatu WE ma możliwość zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym o wykładnię do Trybunału Sprawiedliwości WE, jedynego organu właściwego w tym zakresie, aby orzekł co do zakresu stosowania zasady swobodnego przepływu usług, przewidzianej w art. 49 traktatu WE w danym przypadku. W niniejszym przypadku odwoływanie się do niemieckich organów sądowiczych, opierając się prawnie bezpośrednio na wyżej wspomnianych prawach wynikających z traktatu WE, stanowi główną drogę postępowania pozostającą do dyspozycji zainteresowanego. Poza tym w przypadku problemów przy wykładni prawa wspólnotowego organ sądowiczy, którego decyzje nie podlegają zaskarżeniu, jest zobowiązany do zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości WE, zgodnie z art. 234.

Wnioski

Z braku wystarczających informacji wskazujących, że składający petycję zwrócił się o poszanowanie praw wynikających z traktatu WE w kontaktach z właścicielem i w krajowych postępowaniach sądowych oraz, w związku z tym, z braku dokładnych informacji wskazujących na zaprzeczenie tych praw ze strony władz niemieckich, służby Komisji uważają, że nie dysponują informacjami mogącymi uzasadnić wszczęcie postępowania w sprawie uchybienie w rozumieniu art. 226 traktatu WE w związku z naruszeniem postanowień art. 49 traktatu WE. W konsekwencji Komisja proponuje zamknięcie petycji."